

Distribution Center Positioning and Territory Design in Supply Chain

Foroogh Ghollasimood

Ph.D. Candidate, Department of Industrial Engineering, Faculty of Industrial Engineering, Yazd University, Yazd, Iran. E-mail: forooghghollasi@gmail.com

Hasan Hoseini-nasab

*Corresponding author, Prof., Department of Industrial Engineering, Faculty of Industrial Engineering, Yazd University, Yazd, Iran. E-mail: hhn@yazd.ac.ir

Javad Tayyebi

Assistant Prof., Department of Industrial Engineering, Faculty of Industrial Engineering, Birjand Industrial University, Birjand, Iran. E-mail: javadtayyebi@birjand.ac.ir

Mohammadbaqer Fakhrzad

Associate Prof., Department of Industrial Engineering, Faculty of Industrial Engineering, Yazd University, Yazd, Iran. E-mail: mfakhrzad@yazd.ac.ir

Abstract

Objective: In this paper, we investigate a new optimization for territory design in the distribution system and allocation of the customers to supply centers which are considered as territory centers using MIP model. The objective is to balance the work load through minimizing the maximum differences the minimum customers allocated to the various centers. The study constraints guarantee continuity of the territories and the lack of gaps in the territories. Also, other constraints include allocation of a center to each territory and exclusive allocation of each customer to only one territory.

Methods: Since, territory design and positioning are among NP-hard issues, in order to solve real-world case and big problems we have to propose meta-heuristic algorithms. For this purpose, in this paper, a grey wolf optimizer and a salp optimizer algorithm are proposed. Based on the literature review, it is very difficult to use encoding-decoding solution without any modifier algorithm. Therefore, we design a novel solution scheme based on a minimum spanning tree in order to obviate the complexities, guarantee the continuity of the territory structures and the lack of gaps, and generate feasible solutions.

Results: Computational results on random instances showed that the proposed algorithms can effectively help to generate reasonable responses.

Conclusion: The model proposed here could be a useful tool to aid the decision-making in distribution management, as well as for the better organization of any distribution.

Keywords: Territory design, Location, Distribution system, MIP model, Meta-heuristic algorithm.

Citation: Ghollasimood, F., Hoseini-nasab, H., Tayyebi, J., & Fakhrzad, M.B. (2019). Distribution Center Positioning and Territory Design in Supply Chain. *Industrial Management Journal*, 11(1), 133-156. (in Persian)

مکان‌یابی مراکز توزیع و بلوک‌بندی مناطق جمعیتی در زنجیره توزیع کالا

فروغ قلاسی مود

دانشجوی دکتری، گروه مهندسی صنایع، پردیس دانشگاه یزد، یزد، ایران. رایانامه: forooghghollasi@gmail.com

حسن حسینی نسب

* نویسنده مسئول، استاد، گروه مهندسی صنایع، دانشکده صنایع، دانشگاه یزد، یزد، ایران. رایانامه: hhn@yazd.ac.ir

جواد طیبی

استادیار، گروه مهندسی صنایع، دانشکده صنایع دانشگاه صنعتی بیرجند، بیرجند، ایران. رایانامه: javadtayyebi@birjand.ac.ir

محمدباقر فخرزاد

دانشیار، گروه مهندسی صنایع، دانشکده صنایع دانشگاه یزد، یزد، ایران. رایانامه: mfakhrzad@yazd.ac.ir

چکیده

هدف: در این تحقیق به بهینه‌سازی مسئله بلوک‌بندی مشتریان در سیستم توزیع کالا و تخصیص هم‌زمان آنها به مراکز تأمین به‌عنوان مراکز بلوک‌ها با استفاده از مدل برنامه‌ریزی عدد صحیح مختلط پرداخته شده است. تابع هدف مسئله، به ایجاد تعادل بارکاری از طریق کمیته‌سازی تفاضل مقدار بیشینه و کمینه مشتریان تخصیص‌یافته به مراکز مختلف می‌پردازد. محدودیت‌های مسئله ساختار پیوستگی بلوک‌ها و عدم وجود سوراخ در آنها را تضمین می‌کند. همچنین تضمین تخصیص یک مرکز برای هر بلوک و تخصیص منحصر به فرد مشتریان به یک بلوک از محدودیت‌های دیگر مسئله است.

روش: با توجه به اینکه مسئله بلوک‌بندی و مکان‌یابی از مسائل آن پی سخت است، برای حل در ابعاد متوسط و بزرگ باید از الگوریتم‌های فراابتکاری استفاده کرد. بنابراین در این تحقیق برای حل مسئله، دو الگوریتم فراابتکاری گرگ خاکستری و ازدحام سالپ پیشنهاد شده است. در این پژوهش به‌منظور رفع مشکل اصلی استفاده از الگوریتم‌های فراابتکاری در مطالعات پیشین و رفع پیچیدگی به‌کارگیری ساختار مناسب برای نمایش پاسخ‌ها، در راستای تضمین ساختار پیوسته بلوک‌ها و عدم وجود سوراخ، از یک الگوریتم ابتکاری مبتنی بر کمینه درخت پوشا استفاده شده است که باعث تضمین پیوستگی بلوک‌ها می‌شود.

یافته‌ها: نتایج محاسباتی تحقیق روی مثال‌های عددی تصادفی انجام‌شده، نشان می‌دهد الگوریتم ابتکاری دارای کارایی مناسب در تولید پاسخ‌های موجه است.

نتیجه‌گیری: توسعه نتایج تحقیق می‌تواند به‌عنوان ابزار مدیریتی مناسب در اختیار مدیران بخش‌های مختلف زنجیره تأمین قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: بلوک‌بندی، مکان‌یابی، زنجیره توزیع کالا، مدل ریاضی، الگوریتم فراابتکاری.

استناد: قلاسی مود، فروغ؛ حسینی نسب، حسن؛ طیبی، جواد؛ فخرزاد، محمدباقر (۱۳۹۸). مکان‌یابی مراکز توزیع و بلوک‌بندی مناطق جمعیتی در زنجیره توزیع کالا. مدیریت صنعتی، ۱۱(۱)، ۱۳۳-۱۵۶.

مدیریت صنعتی، ۱۳۹۸، دوره ۱۱، شماره ۱، صص. ۱۳۳-۱۵۶

DOI: 10.22059/imj.2019.269061.1007518

دریافت: ۱۳۹۷/۰۴/۰۵، پذیرش: ۱۳۹۷/۱۰/۱۵

© دانشکده مدیریت دانشگاه تهران

مقدمه

بلوک‌بندی^۱ مناطق جمعیتی و مکان‌یابی^۲ تسهیلات یکی از فاکتورهای مهم در طرح‌ریزی زنجیره‌های تأمین^۳ است، زیرا انتخاب محل مناسب احداث مرکز ارائه خدمت، در ارتقای سطح دسترسی جامعه به خدمات مد نظر و همچنین کاهش هزینه‌های ستادی و عملیاتی نظام توزیع نقش بسزایی کالا دارد (فلین، پاگل و فوگیت^۴، ۲۰۱۸). از طرفی دسته‌بندی مناسب مشتریان در هر مرکز باعث می‌شود سطح ایجاد هماهنگی در انجام برنامه‌ریزی‌های مناسب به‌منظور تأمین کالاهای اساسی مورد نیاز مشتریان، ارتقا یابد (کارپونارو، گیانوکارو و پونترالدولفو^۵، ۲۰۰۲). این موضوع می‌تواند در مسئله توزیع کالاهای اساسی مورد نیاز جامعه که همواره باید با قیمت تعیین‌شده از طرف دولت در اختیار همگان قرار گیرد، دارای نمود بیشتری باشد. در واقع در این نوع مسائل هدف افزایش سطح سودآوری از طریق افزایش سطح قیمت‌ها نیست، زیرا قیمت کالاهای اساسی به‌طور مشخص از طرف دولت تعیین می‌شود (لامبر و کوپر^۶، ۲۰۰۰). در حقیقت مراکز توزیع این کالاها مسئول ارائه خدمت و تأمین نیاز مشتریان بدون توجه زیاد به سطح سودآوری مستقیم خود هستند، زیرا می‌توانند با ارائه خدمات و توزیع کالاها به‌صورت مناسب تسهیلاتی مانند کاهش سطح مالیات را کسب کنند که این موضوع باعث ایجاد مزیت رقابتی برای مراکز ارائه خدمت می‌شود (کریستوفر^۷، ۲۰۱۶). دولت نیز به‌عنوان نهاد مسئول در این حوزه سعی می‌کند تا حد امکان مسئولیت توزیع کالاها را بین مراکز به‌صورت متعادل تقسیم کند (تان^۸، ۲۰۰۱). بنابراین می‌توان به این موضوع در قالب یک مسئله بهینه‌سازی توجه کرد. در این تحقیق به‌منظور یکپارچه‌سازی تصمیم‌های مکان‌یابی مراکز و همچنین تخصیص مشتریان به هر مرکز به‌صورت بلوک‌های مشخص، از یک مدل ریاضی استفاده شده است. در واقع در این مدل تصمیم‌های مربوط به مکان‌یابی مراکز ارائه خدمت و تخصیص مشتریان به هر مرکز به‌صورت هم‌زمان انجام می‌شود. طبق مرور ادبیات تحقیق، مطالعه‌ای که به بررسی این موضوع در قالب مدل برنامه‌ریزی پرداخته باشد، مشاهده نشده است. البته برخی از محققان با استفاده از ابزارهایی مانند داده‌کاوی (وانگ، گوناسکاران، نگی و پاپادوپولوس^۹، ۲۰۱۶)، طراحی مدل‌های مفهومی ارزیابی عملکرد (بونجینگ، چانواراسوس و لرتونگساتین^{۱۰}، ۲۰۱۵)، استفاده از ابزار ای.آر.پی (پتاک و اسکرانجهیم^{۱۱}، ۲۰۱۶) و ارزیابی آماری (ویسنر، تان و لیانگ^{۱۲}، ۲۰۱۴) سعی بر ایجاد ساختاری مناسب برای حل این مسئله داشتند که به‌طور مشخص نمی‌توانند به‌عنوان ابزارهای بهینه‌سازی سراسری استفاده شوند.

در تعریف کلی، بلوک‌بندی مناطق جمعیتی به‌معنای گروه‌بندی مناطق کوچک (واحدهای پایه‌ای)^{۱۳} به گروه‌های بزرگ‌تر (بلوک) است (گارفینکل و نمهاوسر^{۱۴}، ۱۹۷۰). بلوک‌های ایجادشده در یک منطقه در حالت بهینه باید دارای ویژگی‌هایی مانند تعادل^{۱۵} (اندازه جمعیت، فاصله مناطق از یکدیگر و درصد بیکاری)، پیوستگی^{۱۶}، فشردگی^{۱۷} و بدون

1. Territory
3. Supply Chain
5. Carbonara, Giannoccaro & Pontrandolfo
7. Christopher
9. Wang, Gunasekaran, Ngai & Papadopoulos
11. Ptak & Schragenheim
13. Basic Units
15. Balance
17. Compactness

2. Location
4. Flynn, Pagell & Fugate
6. Lambert & Cooper
8. Tan
10. Boonjing, Chanvarasuth & Lertwongsatien
12. Wisner, Tan & Leong
14. Garfinkel & Nemhauser
16. Contiguity

سوراخ^۱ باشند (باقیر^۲، ۲۰۰۲). برای حل مسئله بلوک‌بندی در کاربردهای دنیای واقعی لازم است ارتباطات بین مناطق، در ساختاری شبکه‌ای نشان داده شود (لیبراتور و کاماچو کولادوس^۳، ۲۰۱۶). این ساختار به صورت گراف بدون جهت $G = (V, E)$ بوده که در آن V مجموعه رئوس (شهرها یا مناطق جمعیتی) و E مسیرهای ارتباطی بین رئوس است. در این مجموعه، هر رأس v_i گراف با دو مشخصه برداری عمودی و افقی (x_i, y_i) نشان داده می‌شود. هر مسئله بلوک‌بندی مناطق جمعیتی را می‌توان با یک مسئله بلوک‌بندی گراف^۴ هم‌ارز در نظر گرفت (ترن، دینه و گاسکون^۵، ۲۰۱۷).

در رابطه با کاربرد بلوک‌بندی در زمینه‌های مختلف تحقیقات بسیاری ارائه شده است. از جمله نخستین تحقیقات انجام‌شده، می‌توان به پژوهش قیگی، پولیافیتو و زپولی^۶ (۱۹۷۵) اشاره کرد. در این تحقیق هر منطقه از تعداد معینی جوامع غیرقابل تفکیک با جمعیت متمرکز معین تشکیل شده است. مینیکاری، پولیافیتو و زپولی^۷ (۱۹۸۱) در مقاله خود به تجزیه یک ناحیه جغرافیایی به تعداد غیرمشخصی بلوک غیرهمپوشان اشاره کردند. آنها به منظور دستیابی به نواحی اولیه متراکم برای کاهش روند محاسبات در تولید بلوک‌های موجه دو روش ابتکاری معرفی کردند. پزلا، بنانو و نیکولتی^۸ (۱۹۸۱) به ارائه روشی برای بلوک‌بندی مناطق جغرافیایی در یک ناحیه پرداختند، به گونه‌ای که تخصیص بهینه خدمات در دسترس باشد. لین و کائو^۹ (۲۰۰۸) به معرفی یک مدل بهینه‌سازی مختلط عدد صحیح برای تعیین برنامه بلوک‌بندی زیر نواحی جمع‌آوری زباله‌های جامد شهری پرداختند. چن و یوم^{۱۰} (۲۰۱۰) معیار امنیت عمومی جدیدی به منظور تعریف سطح تابع امنیت ارائه کردند. بنزرتی، سهین و دالری^{۱۱} (۲۰۱۳) به مسئله بلوک‌بندی در زمینه مدیریت عملیات خاص برای مواجه شدن با خدمات مراقبت بهداشت خانگی پرداختند. جنبه‌های نوآوری پژوهش آنها شامل فرمول‌بندی مسئله بلوک‌بندی مراقبت بهداشت خانگی به عنوان مدل برنامه‌ریزی مختلط عدد صحیح است که معیارهایی از قبیل تفکیک‌پذیر بودن واحدهای اساسی، فشردگی، تعادل حجم کار بین منابع انسانی و سازگاری را در نظر می‌گیرد (بنزرتی و همکاران، ۲۰۱۳). داسیس، فرنکا و آسبرتی^{۱۲} (۲۰۱۴) به بررسی مسئله بلوک‌بندی مجدد چندمعیاره تعدیل‌شده برای قرائت کنتور برق با توجه به معیارهای فشردگی و همگنی بلوک‌ها پرداختند. بوستچ، کالکسیکس و لاپورته^{۱۳} (۲۰۱۴) به ارائه یک روش ابتکاری برای مسائل بلوک‌بندی در زمینه مسیریابی کمان پرداختند. کلادس، لیبراتور و آنگولا^{۱۴} (۲۰۱۵) به بررسی مسئله چندشاخصه بلوک‌بندی پلیس پرداختند. مدل ارائه‌شده در این پژوهش نخستین مدل برای مسئله بلوک‌بندی پلیس است که مشخصه‌های منطقه، ریسک، فشردگی و حمایت متقابل را در نظر می‌گیرد. آیالا، ولارده، مرکادو و فرناندز^{۱۵} (۲۰۱۶) به حل مسئله بلوک‌بندی شبکه جاده‌ها با تعدادی بلوک مشخص برای تخصیص به مکان‌های مرکزی و مسیرها از طریق ارائه یک مدل ریاضی عدد صحیح پرداختند. این مسئله توجه سازمان‌های بسیاری از جمله ادارات پست و شهرداری‌ها به منظور انجام خدمات شهری و زمستانی، نگهداری جاده‌ها و بازیابی زباله‌های شهری را به خود جلب کرد. رضوی، سوخکیان و زیارتی (۱۳۹۰) به منظور حل مسئله طراحی سیستم توزیع، الگوریتم‌هایی

1. Hole
3. Liberatore & Camacho-Collados
5. Tran, Dinh & Gascon
7. Minciardi, Puliafito & Zoppoli
9. Lin & Kao
11. Benzarti, Sahin & Dallery
13. Butsch, Kalcsics & Laporte
15. García-Ayala, González-Velarde, Ríos-Mercado & Fernández

2. Baqir
4. Graph Partitioning
6. Ghiggi, Puliafito & Zoppoli
8. Pezzella, Bonanno & Nicoletti
10. Chen & Yum
12. De Assis, Franca & Usberti
14. Camacho-Collados, Liberatore & Angulo

مبتنی بر الگوریتم کلونی مورچگان توسعه دادند. مهرگان، جعفرنژاد و محمدی (۱۳۹۷) به منظور حمل‌ونقل مواد در سیستم توزیع کالا به ارائه مدلی چندهدفه پرداختند. شاهین، جبل عاملی و جبارزاده (۱۳۹۵) به مکان‌یابی هاب‌های توزیع کالا در سیستم توزیع و پخش محصولات در زنجیره تأمین چندسطحی پرداختند. وکیلی، حسینی مطلق، غلامیان و جوکار (۱۳۹۶) مسئله طراحی سیستم توزیع کالا را با در نظر گرفتن موجودی، بررسی کردند.

جدول ۱. تحقیقات انجام‌شده در حوزه بلوک‌بندی گراف و قلمرو بر اساس روش‌های حل

نوع رویکرد			نوع مدل	موضوع مسئله	نویسنده (نویسندگان)
فراابتکاری	ابتکاری	قطعی			
	✓		تک‌هدفه	مسئله حمل‌ونقل اتوبوس	شیرابه ^۱ (۲۰۱۲)
✓			چندهدفه	سلامت	داتا، فیگوئرا، گورتانی و مورتن ^۲ (۲۰۱۳)
		✓	چندهدفه	مراقبت بهداشت خانگی	بنزرتی و همکاران (۲۰۱۳)
		✓	تک‌هدفه	مسئله توزیع	مرکادو و پرز ^۳ (۲۰۱۳)
✓			چندهدفه	قرائت کنتور برق	داسیس و همکاران (۲۰۱۴)
		✓	تک‌هدفه	استفاده از زمین شهری	لی، چرچ و گودچایلد ^۴ (۲۰۱۴)
✓			چندهدفه	سلامت	استینر، داتا، نتو، اسکارپین و فیگوئرا ^۵ (۲۰۱۵)
✓			تک‌هدفه	سلامت	لین، چین، فو و تسو ^۶ (۲۰۱۷)
✓			تک‌هدفه	سلامت	ترن و همکاران (۲۰۱۷)
✓			تک‌هدفه	سیستم توزیع ^۸	کونگ، ژو و وانگ ^۷ (۲۰۱۸)
	✓		تک‌هدفه	سیستم حمل‌ونقل ریلی	زائو، وانگ و پنگ ^۹ (۲۰۱۸)
✓			تک‌هدفه	سیستم توزیع	تحقیق حاضر

به منظور حل مسائل بلوک‌بندی روش‌های بسیاری گسترش یافته که عمده این تحقیقات بر پایه الگوریتم‌های فراابتکاری است. علاوه بر الگوریتم ژنتیک، برخی دیگر از الگوریتم‌های فراابتکاری در حل مسئله بلوک‌بندی گراف استفاده شده‌اند که تحقیقات پایه‌ای آنها عبارت‌اند از: ۱. شبیه‌سازی تبرید (بروکس و مورگان^{۱۰}، ۱۹۹۵)، ۲. جست‌وجوی ممنوعه (بزکایا، ارکوت و لاپورت^{۱۱}، ۲۰۰۳)، ۳. ترکیب شبیه‌سازی تبرید و جست‌وجوی ممنوعه (بانوس، جبل، پاچتر و آرتگا^{۱۲}، ۲۰۰۷)، ۴. ازدحام ذرات^{۱۳} (وانگ، وو و مائو^{۱۴}، ۲۰۰۷) و ۵. تکامل تفاضلی^{۱۵} (داتا و فیگوری^{۱۶}، ۲۰۱۱).

1. Shirabe
3. Ríos-Mercado & López-Pérez
5. Steiner, Datta, Neto, Scarpin & Figueira
7. Kong, Zhu & Wang
9. Zhao, Wang & Peng
11. Bozkaya, Erkut & Laporte
13. Particle Swarm Optimization
15. Differential Evolution

2. Datta, Figueira, Gourtani & Morton
4. Li, Church & Goodchild
6. Lin, Chin, Fu & Tsui
8. Distribution System
10. Brooks & Morgan
12. Baños, Gil, Paechter & Ortega
14. Wang, Wu & Mao
16. Datta & Figueira

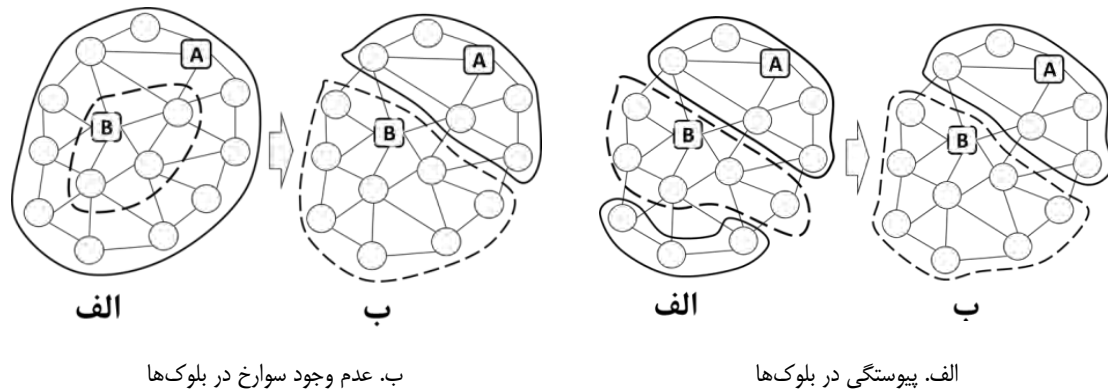
مطابق با مرور ادبیات، پژوهشی مبنی بر استفاده از مدل‌های برنامه‌ریزی ریاضی به‌منظور بهینه‌سازی مسئله توزیع کالا با در نظر گرفتن تصمیم‌های یکپارچه مکان‌یابی و بلوک‌بندی مشاهده نشده است. این در حالی است که در بسیاری از کشورهای پیشرفته دنیا، مسئله توزیع کالاهای اساسی مورد نیاز جامعه از طریق مراکز تعیین‌شده از طرف دولت به‌عنوان یک مشکل در برنامه‌ریزی مد نظر است (کونور و ژونس^۱، ۲۰۱۶). بنابراین ارائه چارچوبی مناسب برای حل این مسئله به کمک ابزارهای بهینه‌سازی ضروری به نظر می‌رسد (کالکسیس^۲، ۲۰۱۵). موضوع دیگری که باید به آن توجه شود این است که در مدل‌های بلوک‌بندی، پیوستگی همواره به‌عنوان محدودیتی دشوار شناخته می‌شود (کالکسیس^۳، ۲۰۱۵). برخی از محققان سعی بر طراحی محدودیت‌های ریاضی برای برآورده کردن این ویژگی داشتند (لی، وانگ و لاپورته^۴، ۲۰۱۶؛ لیراتور و همکاران، ۲۰۱۶ و فراگوسو، رگو و بوشنکوو^۵، ۲۰۱۶)، اما علی‌رغم تمام تلاش‌ها، محدودیت‌های طراحی شده دارای کارایی مناسبی نیستند (کالکسیس^۶، ۲۰۱۵). از طرفی، با وجود تعدد تحقیقات انجام‌شده در این زمینه، تحقیقات اندکی به بررسی این مسئله به‌عنوان یک تحقیق مستقل در کاربردهای عملی پرداختند (فراهانی، فلاح، روئیز، حسینی و عسگری^۷، ۲۰۱۸). از این رو ارائه چارچوبی مشخص برای بررسی و حل این محدودیت دارای اهمیت بالایی است. بنابراین نوآوری‌های تحقیق را می‌توان شامل ارائه یک مدل ریاضی برای مکان‌یابی و بلوک‌بندی مناطق جمعیتی به‌صورت یکپارچه با در نظر گرفتن محدودیت‌های ایجاد پیوستگی و عدم وجود سوراخ در نظر گرفت. البته استفاده از الگوریتم‌های حل جدید و مقایسه با سایر الگوریتم‌ها نیز نوآوری دیگری از جنبه محاسباتی تحقیق مد نظر است.

روش‌شناسی پژوهشی

مسئله توزیع کالاهای اساسی همواره به‌عنوان یک مشکل مدیریتی در زنجیره تأمین مورد توجه بوده است (هوگوس^۸، ۲۰۱۸)، زیرا به‌طور مستقیم با نیازهای اولیه جامعه سر و کار دارد. در این زنجیره توزیع، دولت به‌عنوان تصمیم‌گیرنده اصلی مسئولیت انتخاب مکان‌های توزیع کالا و همچنین تنظیم میزان بارکاری هر مرکز را به عهده دارد. به‌منظور جلوگیری از ایجاد ازدحام در مراکز که برای جامعه، به ایجاد مشکل دسترسی به کالاها منجر می‌شود، دولت مراکز را به‌عنوان مراکز توزیع انتخاب کرده و مشتریان را در قالب بلوک‌هایی به این مراکز تخصیص می‌دهد. البته این بدان معنا نیست که هر مشتری فقط و فقط می‌تواند از همان مرکزی که بدان تخصیص پیدا کرده کالا دریافت کند، اما به‌منظور تخمین میزان کالاهای ارسالی به هر مرکز لازم است سطح تقاضا مشخص شود که این موضوع از طریق انجام بلوک‌بندی‌ها میسر می‌شود. موضوع مهم در ایجاد بلوک‌های مشتریان، در نظر گرفتن محدودیت‌های ساختاری است. در حقیقت هر بلوک باید دارای ساختاری متعارف باشد که این مسئله به‌طور دقیق همان محدودیت‌های جبری موجود در مسئله بلوک‌بندی است. به بیان دیگر بلوک‌ها باید دارای ساختار پیوسته و بدون وجود سوراخ باشند. شکل ۱ نمایی از ساختار مناسب بلوک‌ها را نشان می‌دهد.

1. Konur & Geunes
3. Lei, Wang & Laporte
5. Farahani, Fallah, Ruiz, Hosseini & Asgari

2. Kalcsics
4. Fragoso, Rego & Bushenkov
6. Hugos

شکل ۱. مثالی از پیوستگی و عدم وجود سوراخ در بلوک‌ها

مطابق شکل بالا می‌توان مشاهده کرد که عدم پیوستگی و وجود سوراخ در بلوک‌ها باعث ایجاد ساختارهایی نامتعارف شده که در مدل پیشنهادی به منظور جلوگیری از تولید این گونه پاسخ‌ها، محدودیت‌هایی در نظر گرفته شده است.

یک بلوک پیوسته معادل یک جزء از یک گراف هم‌بند است که در آن یک و تنها یک ارتباط بین هر دو نقطه وجود دارد و یک جریان واحد را از هر رأس دیگر دریافت می‌کند. بر اساس این تعریف، شیرابه (۲۰۰۹) مدل برنامه‌ریزی عدد صحیح مختلطی بر اساس رویکرد جریان مطرح کرده که بلوک‌های پیوسته را تضمین می‌کند. شایان توجه است، محدودیت‌های تضمین پیوستگی ارائه شده در مقاله شیرابه (۲۰۰۹) که مبتنی بر جریان است، به‌عنوان ساختاری کلی در تحقیقات بسیاری از جمله کیم، دین، کیم و چان^۱ (۲۰۱۶) و کینگ، جکوبسون و سول^۲ (۲۰۱۸) استفاده شده و محققان با توجه به شرایط مسئله مد نظر خود، در سایر بخش‌های مدل از جمله تابع هدف، تغییراتی اعمال کرده‌اند. در این پژوهش نیز از این محدودیت‌ها به‌منظور تضمین پیوستگی بلوک‌ها استفاده شده است. اما در ساختار مدل ارائه شده توسط شیرابه، متغیرهای تصمیم زیادی در نظر گرفته شده که باعث پیچیدگی زیاد مسئله می‌شود. همچنین در آن برای تضمین عدم وجود سوراخ هیچ محدودیتی در نظر گرفته نشده است. در این تحقیق با ایجاد تغییراتی در مدل شیرابه، محدودیت‌هایی به‌منظور تضمین پیوستگی با متغیرهای کمتر و همچنین ایجاد تضمین در عدم تشکیل سوراخ در بلوک‌ها ایجاد شده است. نمادها و علائم مورد نیاز در تعریف ساختار جبری مدل ریاضی به‌صورت زیر ارائه می‌شود.

مجموعه‌ها

V : مجموعه واحدهای پایه، نودها $i, j \in V, i, j = 1, 2, \dots, |V|$

P : مجموعه بلوک $p, p' \in P$ and $p, p' = 1, 2, \dots, |P|$

A : مجموعه زوج‌های واحدهای پایه مجاور

پارامترها

α_i : جمعیت در گره i

متغیرهای تصمیم‌گیری

x_{ip} : متغیر باینری که برابر است با ۱، اگر گره i به بلوک p اختصاص داده شود.

w_{ip} : متغیر باینری که برابر است با ۱، اگر گره i به عنوان مرکز بلوک p انتخاب شده باشد.

y_{ijp} : مقدار جریان از گره i به گره j برای بلوک p

Z : یک متغیر حقیقی غیرمنفی که ارزش تابع هدف را نشان می‌دهد.

رابطه ۱) $Min: Z$

$$\sum_{i \in V} \alpha_i x_{ip} - \sum_{i \in V} \alpha_i x_{ip'} \leq Z \quad \forall p, p' \in P: p \neq p' \quad \text{رابطه ۲)}$$

$$\sum_{p \in P} x_{ip} = 1 \quad \forall i, V \quad \text{رابطه ۳)}$$

$$\sum_{i \in V} w_{ip} = 1, \quad \forall p \in P, \quad \text{رابطه ۴)}$$

$$\sum_{j: (i,j) \in A} y_{ijp} - \sum_{j: (j,i) \in A} y_{jip} \geq x_{ip} - |V| w_{ip}, \quad \forall p \in P, \forall i \in V, \quad \text{رابطه ۵)}$$

$$\sum_{j: (j,i) \in A} y_{jip} \leq (|V| - 1) x_{ip}, \quad \forall p \in P, \forall i \in V, \quad \text{رابطه ۶)}$$

$$x_{ip}, w_{ip} \in \{0, 1\}, \quad \forall p \in P, \forall i \in V, \quad \text{رابطه ۷)}$$

$$y_{ijp} \geq 0 \quad \forall p \in P, \forall (i, j) \in A \quad \text{رابطه ۸)}$$

تابع هدف ۱، همراه با مجموعه محدودیت‌های ۲، حداکثر تفاوت بین تعداد متقاضیان در بلوک‌های مختلف را به حداقل می‌رساند. مجموعه محدودیت‌های ۳ اطمینان حاصل می‌کنند که هر واحد پایه‌ای فقط به یک بلوک اختصاص می‌یابد. بر اساس مجموعه محدودیت‌های ۴، فقط یک واحد پایه‌ای باید به عنوان مرکز هر بلوک انتخاب شود. مجموعه محدودیت‌های ۵ و ۶ پیوستگی و عدم وجود سوراخ در هر بلوک را تضمین می‌کنند. محدودیت‌های ۷ و ۸ به ترتیب محدودیت‌های یکپارچگی و غیرمنفی بودن متغیرهای تصمیم را اعمال می‌کنند.

نحوه عملکرد محدودیت‌های ۵ و ۶ در تولید پاسخ‌های موجه بدین صورت است که در ابتدا باید حداقل یکی از نقاط مجاور هر مرکز به آن تخصیص پیدا کنند. سپس مطابق با ساختار مجاورت^۱ سایر نقاط شبکه، فقط گره‌هایی می‌توانند به یک مرکز تخصیص یابند که حداقل به یکی از گره‌های مجاور آن مرکز اتصال داشته باشند. آنگاه خود این گره جدید نیز به مجموعه گره‌های مجاور مرکز اضافه شده و می‌تواند به عنوان یک کانال ارتباطی روی کوتاه‌ترین مسیر بین نقاط برای پیوستن سایر نقاط بدان مرکز عمل کند. بدین صورت تضمین می‌شود ساختار تمام بلوک‌ها به صورت

پیوسته و بدون وجود سوراخ ایجاد شود. در واقع می‌توان گفت این دو محدودیت از یک ساختار مبتنی بر جریان پیروی می‌کنند. یک رأس زمانی می‌تواند به یک پهنه تخصیص یابد که حداقل یک واحد جریان y_{jip} از مرکز آن پهنه به آن رأس ارسال شود. محدودیت ۶ تضمین می‌کند که حداکثر جریان خروجی از مرکز i به سایر رئوس پهنه بیش از تعداد رئوس (منهای یک) نیست، یعنی هر پهنه شامل یک مرکز و حداکثر $|V| - 1$ رأس است. محدودیت ۵ بیان می‌کند زمانی رأس i (به شرطی که مرکز پهنه نباشد) به پهنه p تخصیص می‌یابد که تفاضل جریان خروجی از ورودی آن بیشتر از یک باشد، یعنی حداقل یک واحد جریان از مرکز دریافت کند. در حالتی که رأس i مرکز پهنه p است ($w_{ip} = 1$) این محدودیت بی‌اثر می‌شود، زیرا سمت چپ محدودیت نام‌برده عددی منفی می‌شود.

روش حل

با توجه به اینکه تصمیم‌گیری درباره بلوک‌بندی - مکان‌یابی از رده تصمیم‌های سطح استراتژیک است، حصول نتایج با کیفیت بالا دارای اهمیت بسیاری است. اما با توجه به اینکه مسئله بلوک‌بندی مکان‌یابی از رده مسائل آن پی‌سخت^۱ است، به دست آوردن نتایج مناسب با استفاده از مدل ریاضی، اغلب بسیار مشکل بوده و زمان حل مسئله تا حدی افزایش می‌یابد که در عمل قابل استفاده نیست. یکی از رویکردهای معمول در حل مسائل ناچندجمله‌ای سخت، استفاده از الگوریتم‌های فراابتکاری است. این الگوریتم‌ها معمولاً در زمان مناسب قادر به ارائه پاسخ‌های مناسب هستند. استفاده از الگوریتم‌های فراابتکاری جدید علاوه بر گسترش دامنه بررسی این الگوریتم‌ها در مسائل مختلف، باعث می‌شود تلاش‌هایی به منظور حصول پاسخ‌های بهتر در مسائل دنیای واقعی انجام پذیرد. بنابراین در این تحقیق برای نخستین بار از الگوریتم‌های ازدحام سالپ^۲ و گرگ خاکستری^۳ در حل مسئله بلوک‌بندی استفاده می‌شود.

الگوریتم‌های فراابتکاری پیشنهادی

نکته مهم در استفاده از الگوریتم‌های فراابتکاری در مسائل بلوک‌بندی، برآورده کردن محدودیت‌های پیوستگی و عدم وجود سوراخ است. در تمام تحقیقات انجام‌شده، نمایش پاسخ ارائه‌شده به صورت مستقیم قادر به تولید پاسخ‌های موجه نبوده و به منظور موجه‌سازی پاسخ‌ها، از الگوریتم‌های اصلاح‌کننده استفاده شده است (کالکسیس، ۲۰۱۵). اما این الگوریتم‌ها تأثیر بسیار زیادی بر زمان اجرا دارد و کارایی آن را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در این تحقیق به منظور ارائه نمایش پاسخ‌های موجه بدون استفاده از الگوریتم‌های اصلاح‌شونده، از رویکردی ابتکاری استفاده شده است. در واقع در این الگوریتم پاسخ‌ها همواره به صورت موجه تولید می‌شوند. به منظور تشریح ساختار الگوریتم پیشنهادی نیاز است در ابتدا تعاریف پایه ارائه شوند.

تعاریف اولیه

درخت^۴: گرافی که فاقد دور بوده و هم‌بند باشد را یک درخت گوئیم. در یک گراف $G(V, A)$ زیر گرافی که همه رئوس را شامل شده و خود یک درخت باشد را درخت فراگیر نامیم.

1. NP-hard
3. GreyWolf

2. Salp Swarm
4. Tree

برش ۱: مجموعه‌ای از یال‌ها که حذف آنها یک گراف هم‌بند را به دو مؤلفه هم‌بندی تبدیل می‌کند. هر برش را می‌توان با مجموعه یال‌های آن نمایش داد. طریقه دیگر نمایش یک برش، مشخص کردن مجموعه رئوس هر مؤلفه است.

برش اساسی ۲: برای یک گراف داده‌شده یک درخت فراگیر از آن را در نظر بگیرید. با حذف هر یال از این درخت مجموعه رئوس گراف به دو مؤلفه افراز می‌شوند. به برش متناظر با این افراز، برش اساسی گفته می‌شود.

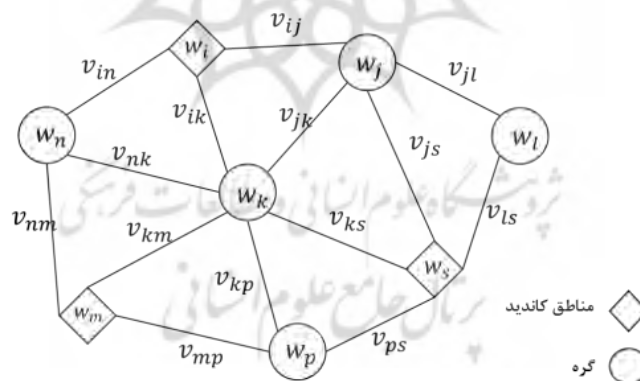
روش ابتکاری برای تولید پاسخ‌های اولیه

یکی از نوآوری‌های مهم این مقاله، ارائه رویکردی جدید به منظور کدگذاری پاسخ‌ها است. همان‌طور که بیان شد، در تمامی تحقیقات پیشین، به منظور موجه‌سازی پاسخ‌ها از الگوریتم‌های اصلاح‌شونده استفاده شده است. اما رویکرد ابتکاری پیشنهادی برای نمایش پاسخ ارائه‌شده در این مقاله، به‌طور مستقیم به منظور تولید پاسخ‌های پیوسته، پاسخ‌هایی موجه تولید می‌کند. اما به هر حال نیاز است برای تضمین فشردگی پاسخ‌ها از یک الگوریتم اصلاح‌شونده ساده استفاده شود. این روش مطابق با گام‌های زیر اجرا می‌شود.

گام نخست: ابتدا رشته‌ای دارای اعداد پیوسته با اندازه $|Cand|$ در نظر گرفته که تعداد $|K|$ عضو بزرگ‌تر این رشته به‌عنوان مراکز انتخابی در نظر گرفته می‌شود. همچنین به هر گره عددی تصادفی به‌عنوان وزن گره (w_i) تخصیص داده می‌شود. سپس وزن هر یال بین دو گره از جمع وزن رئوس آن حاصل می‌شود.

$$w_i + w_j = v_{ij}$$

رابطه ۹

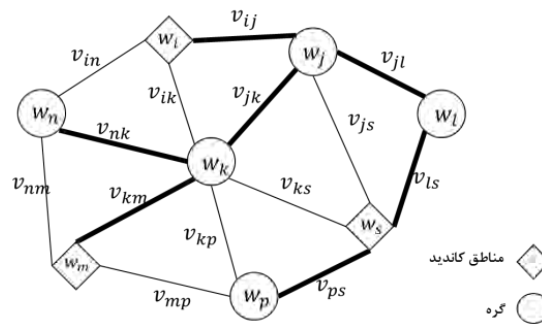

شکل ۲. ساختار ابتدایی گراف تولید پاسخ

گام دوم: با توجه به مقادیر (v_{ij}) ، کمینه درخت پوشا تشکیل شده و یال‌های موجود در درخت به‌صورت نزولی در مجموعه (F) ذخیره می‌شوند. فرض می‌کنیم:

$$v_{ij} < v_{jk} < v_{jl} < v_{ls} \dots < v_{mp}$$

رابطه ۱۰

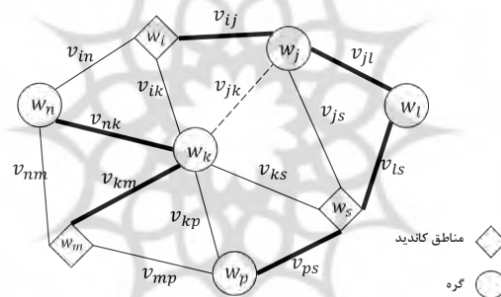

شکل ۳. ساختار گام دوم گراف تولید پاسخ

رابطه (۱۱) $F = \{v_{ij}, v_{jk}, v_{jl}, v_{ls}, v_{ps}, \dots, v_{mp}\}$

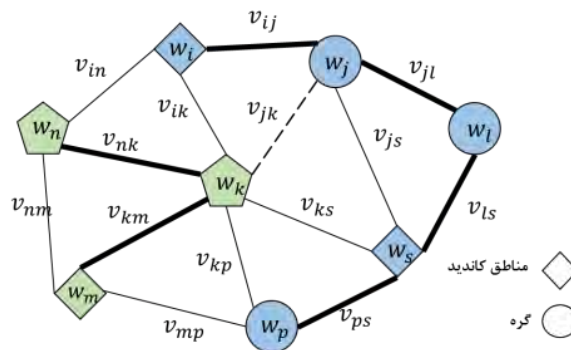
گام سوم: تعداد $(|K| - 1)$ کوچک‌ترین یال درخت انتخاب و حذف می‌شود. فرض می‌کنیم:

رابطه (۱۲) $|K| = 2$

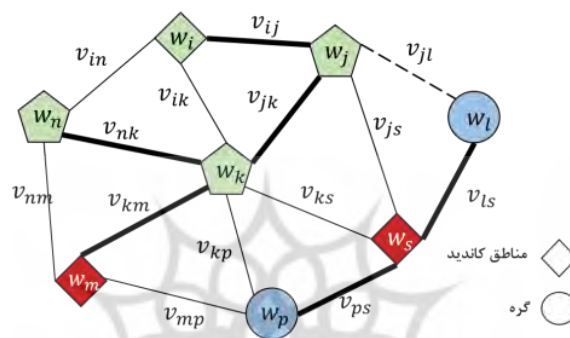
شکل ۴. ساختار گام سوم گراف تولید پاسخ

گام چهارم: گره‌های موجود در هر یک از درخت‌های جدید، یک بلوک مستقل را تشکیل می‌دهند. البته باید به محدودیت تعداد گره‌های موجود در هر بلوک نیز توجه کرد. اگر بلوک ایجادشده در محدودیت بیان‌شده صدق نکند، باید دوباره به گام سوم رجوع کرده و یال دیگری انتخاب کرد.

شکل ۵. ساختار گام نهایی گراف تولید پاسخ

در شکل بالا، مشاهده می‌شود گره‌های n, k, m به یک بلوک و گره‌های i, j, l, s, p به بلوک دیگری تخصیص یافته است. همان‌طور که بیان شد، بلوک‌های تشکیل شده دارای ساختاری کاملاً پیوسته هستند. اما مشکلی که در این ساختار وجود دارد، عدم تضمین تشکیل بلوک‌هایی با ویژگی فشردگی به صورت مستقیم است. برای رفع این مشکل، باید در انتخاب یال حذف شده محدودیت در نظر گرفت. بدین صورت که اگر پس از حذف یال انتخابی، بلوک‌های تشکیل شده فشرده نباشند، باید به گام سوم رجوع کرده و یال دیگری انتخاب کرد. بدین صورت بلوک‌هایی به وجود می‌آیند که دارای ساختارهایی پیوسته و فشرده هستند. از آنجا که تشکیل کمینه درخت پوشا پیچیدگی بالایی نداشته و به سرعت انجام می‌شود (گراهام و هل، ۱۹۸۵)، می‌توان گفت این رویکرد به حافظه بسیار کمی نیاز دارد.

شکل ۶. ساختار نهایی گراف تولید پاسخ

از آنجا که در مسئله این تحقیق مکان‌یابی و بلوک‌بندی به صورت هم‌زمان انجام می‌شود، باید در هر بلوک حداقل یکی از نقاط بالقوه برای احداث مرکز وجود داشته باشد. بدین منظور برای انتخاب مراکز بلوک‌ها از بین مناطق بالقوه، از یک رشته از اعداد پیوسته با اندازه تعداد مناطق بالقوه $|Cand|$ استفاده می‌شود که تعداد $|K|$ عضو بزرگ‌تر این رشته به عنوان مراکز انتخابی در نظر گرفته می‌شود. در روند انتخاب یال و حذف آن به منظور تشکیل بلوک‌ها، باید توجه کرد که حتماً یکی از نقاط انتخابی در هر بلوک وجود داشته باشد. در صورت عدم وجود یکی از نقاط انتخابی در بلوک‌ها، به گام سوم رفته و روند تکرار می‌شود.

الگوریتم ژنتیک (GA)

الگوریتم ژنتیک^۲ توسط هالند در سال ۱۹۷۳ ابداع شده است (فاروقی و آرکات، ۲۰۱۸). ساختار این الگوریتم بدین صورت است که در ابتدا به طور تصادفی مجموعه‌ای از راه‌حل‌ها برای مسئله تولید می‌شوند. این مجموعه راه‌حل را جمعیت (یا نسل) اولیه و هر عضو آن که در واقع یک راه‌حل است را یک کروموزوم می‌نامند. در هر تکرار الگوریتم ژنتیک، مجموعه‌ای از راه‌حل‌های جدید که فرزندان نامیده می‌شوند، با استفاده از اعمال عملگرهای ژنتیک روی کروموزوم‌های نسل فعلی (والدین) تولید می‌شوند.

1. Graham & Hell
2. Genetic
3. Farughi, & Arkat

عملگر هم‌گذری^۱ و عملگر جهش^۲، عملگرهای اصلی الگوریتم ژنتیک برای تولید فرزندان هستند. هم‌گذری فرایندی است که در آن، با ترکیب اطلاعات دو والد، یک (یا چند) راه حل جدید به‌عنوان فرزند، تولید می‌شود. در تحقیق ارائه‌شده، هم‌گذری به‌عنوان عملگر اصلی و جهش به‌عنوان دومین عملگر اعمال خواهد شد. عملگر هم‌گذری مورد استفاده از نوع دو نقطه برش است. عملگر جهش نیز از طریق انتخاب چند ژن از کروموزوم و تعویض مقادیر آنها، اعمال می‌شود. پس از این مرحله، عملگر جایگزینی اعمال می‌شود. در این تحقیق برای عمل جایگزینی از استراتژی نمونه تصادفی باقی‌مانده بدون جایگزینی (جیانگ، چین، وانگ، کو و تسو^۳، ۲۰۱۷) استفاده می‌شود.

الگوریتم ازدحام سالپ (SSA)

برای مدل‌سازی ریاضی زنجیره‌های سالپ، جمعیت ابتدا به دو گروه رهبر و پیروان تقسیم می‌شود. رهبر در مقابل زنجیره است، در حالی که بقیه سالپ‌ها به‌عنوان پیروان در نظر گرفته می‌شوند. همان‌طور که از نام آنها مشخص است، رهبر ازدحام را هدایت می‌کند و پیروان یکدیگر (و رهبر را به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم) را دنبال می‌کنند. به‌طور مشابه با تکنیک‌های مبتنی بر ازدحام، موقعیت اسلپ‌ها در یک فضای جست‌وجو n بعدی تعریف شده است که n تعداد متغیرهای داده‌شده مسئله است. موقعیت کلیه سالپ‌ها در یک ماتریس دوبعدی به نام X ذخیره می‌شود. همچنین فرض شده است که منبع غذایی به نام F در فضای جست‌وجو به‌عنوان هدف ازدحام وجود دارد. شبیه‌سازی سالپ در مرجع (میرجلیلی و همکاران^۴، ۲۰۱۷) بیان شده است.

الگوریتم گرگ خاکستری (GWO)

الگوریتم گرگ خاکستری نخستین بار توسط میرجلیلی در سال ۲۰۱۴ ابداع شده است. در این الگوریتم با استفاده از شیوه زندگی گرگ‌ها و نحوه شکار، مدلی طراحی شده است که در فضای پاسخ به‌دنبال یافتن پاسخ بهینه خواهد بود. شرح ساختار این الگوریتم را می‌توان در مرجع (میرجلیلی، میرجلیلی و لویس^۵، ۲۰۱۴) مطالعه کرد. باید توجه داشت که ساختار الگوریتم‌های گرگ خاکستری و سالپ به‌صورت پیوسته است. بنابراین نمی‌توان در این الگوریتم‌ها به‌صورت مستقیم از اعداد صحیح استفاده کرد، زیرا در روند انجام محاسبات مشکلات جبری به وجود خواهد آمد. بدین منظور در فاز تولید پاسخ‌ها با استفاده از درخت، یک رشته به‌طول تعداد یال‌های حذف‌شده تولید می‌شود که اعداد داخل آن در بازه $[1, |P|]$ به‌صورت تصادفی و از جنس اعداد حقیقی مثبت تولید می‌شود که در آن $|P|$ بیانگر تعداد کل بلوک‌ها است. سپس هر عدد تولیدشده به‌صورت جزء صحیح محاسبه می‌شود. بدین صورت می‌توان تضمینی برای استفاده مناسب از ساختار الگوریتم‌های پیوسته نیز ایجاد کرد.

یافته‌های پژوهش

در این قسمت به‌منظور اعتبارسنجی مدل‌ها و الگوریتم‌های ارائه‌شده، مثال‌هایی در ابعاد کوچک، متوسط و بزرگ طراحی

1. Crossover operator

3. Jiang, Chin, Wang, Qu & Tsui

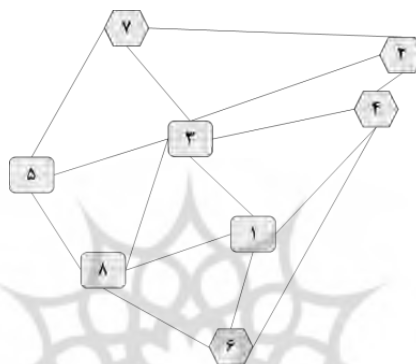
5. Mirjalili, Mirjalili & Lewis

2. Mutation operator

4. Mirjalili et. al

و بررسی می‌شوند. مدل‌های ارائه‌شده به کمک حل‌کننده سیپلکس حل می‌شوند. الگوریتم‌های ارائه‌شده نیز به کمک نرم‌افزار متلب به حل مسائل می‌پردازند. معیارهای مقایسه بین پاسخ‌های حاصل از حل دقیق به کمک نرم‌افزار و الگوریتم‌های ارائه‌شده شامل زمان حل و گپ موجود میان پاسخ‌ها است.

به‌عنوان نخستین مثال، فرض می‌شود ناحیه‌ای با هشت نقطه جمعیتی مد نظر است. مدیران قصد دارند به‌منظور ارتقای سطح مدیریتی سیستم توزیع موجود، دو منطقه را به‌عنوان مراکز مدیریتی انتخاب کرده و با توجه به معیار متعادل‌سازی بارکاری، سایر مناطق را به این مراکز تخصیص دهند. مشخص است که تخصیصات بایستی مطابق با معیارهای مسئله بلوک‌بندی باشد. ساختار گرافیکی و اطلاعات مورد نیاز برای حل مسئله نیز در قالب شکل ۷ و جدول ۲ ارائه می‌شود.

شکل ۷. ساختار گرافیکی ناحیه مورد مطالعه مثال ۱

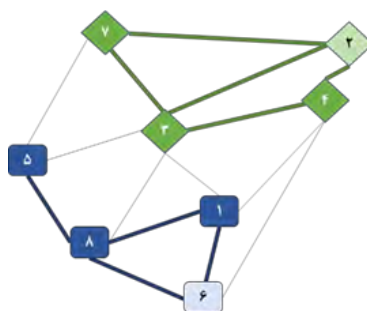
در شکل ۷، مربع‌ها بیانگر نقاط جمعیتی و شش ضلعی‌ها نشان‌دهنده نقاط کاندید برای انتخاب به‌عنوان مراکز بلوک‌ها هستند.

جدول ۲. اطلاعات مربوط به موقعیت، جمعیت و شبکه ارتباطات نقاط مثال نخست

شماره	مناطق بالقوه	ارتباطات نقاط								جمعیت	مختصات	
		۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸			
۱		۰	۰	۱	۱	۰	۱	۰	۱	۱۸۵	۲۴	۷۲
۲	✓	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۷۲۹۸	۸۴	۹۲
۳		۱	۰	۱	۱	۰	۱	۰	۱	۵۵۶	۶۶	۶۵
۴	✓	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۷۸۲۷	۷۷	۹۱
۵		۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۹۸۰	۸۳	۲۷
۶	✓	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۴۴۲۲	۱۶	۷۸
۷	✓	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۵۸۷	۹۶	۴۱
۸		۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۰	۳۷۰	۵۵	۴۸

شایان توجه است که حل این مسئله شامل ۱۶۱ متغیر تصمیم و ۴۴ محدودیت است. مشاهده می‌شود مناطق ۲، ۴،

۶ و ۷ به‌عنوان مکان‌های بالقوه برای انتخاب مرکز مدیریتی در نظر گرفته می‌شوند.

شکل ۸. ساختار شبکه ارائه‌شده مناطق مثال ۱

مشاهده می‌شود از بین مناطق بالقوه، مناطق ۲ و ۶ به‌عنوان مراکز مدیریتی انتخاب شده‌اند. مقدار تابع هدف مسئله برابر است با ۱۵۶۸/۵۲ که با توجه به ماهیت محاسباتی آن (اختلاف بزرگ‌ترین و کوچک‌ترین مقدار فاصله - جمعیت در هر بلوک)، بیشینه مقدار برابر با ۱۰۴۱۴۱/۹۶ و کمینه مقدار برابر ۱۰۲۵۷۳/۴۴ است.

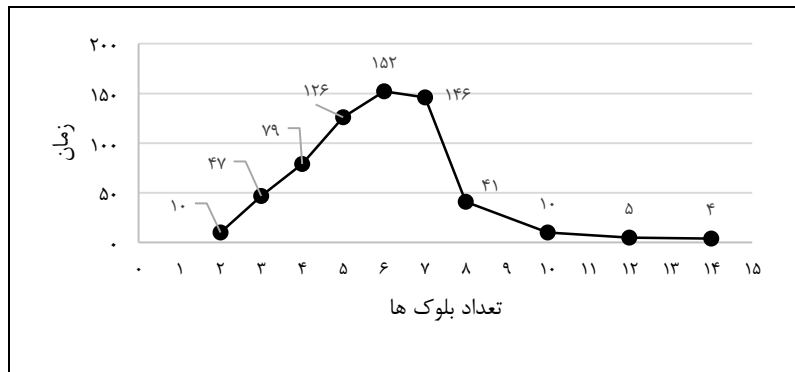
تحلیل حساسیت: فرض می‌شود ناحیه‌ای با ۲۵ منطقه جمعیتی مد نظر است. از آنجا که مهم‌ترین پارامترهای تأثیرگذار در مکان‌یابی تسهیلات و بلوک‌بندی مناطق شامل تعداد بلوک‌های مد نظر و البته تعداد مکان‌های بالقوه است، حساسیت مدل ارائه‌شده در تغییر پارامترها بررسی می‌شود.

تغییر تعداد بلوک‌ها: زمان حل مسئله با توجه به تعداد بلوک‌های مد نظر، در جدول ۳ ارائه می‌شود. البته با توجه به اینکه تصمیم‌گیری در رابطه با مکان‌یابی تسهیلات و بلوک‌بندی مناطق از دسته تصمیم‌های سطح استراتژیک سازمان‌ها است، می‌توان از زمان حل مسئله چشم‌پوشی کرد. اما در این قسمت هدف از ارائه زمان حل مسئله، نشان دادن میزان حساسیت مدل در تغییر تعداد بلوک‌ها است.

جدول ۳. حساسیت مدل پیشنهادی نسبت به تغییر تعداد بلوک‌ها

ردیف	تعداد بلوک	کمینه	بیشینه	تابع هدف	زمان
۱	۲	۸۵۲۲۳۷/۱۱	۸۵۸۶۸۷/۲۲	۶۴۵۰/۱۰	۱۰
۲	۳	۶۷۳۶۴۳/۳۹	۶۷۶۷۱۰/۵۱	۳۰۶۷/۱۲	۴۷
۳	۴	۲۹۷۰۸۶/۴۱	۳۰۱۵۸۷/۹۵	۴۵۰۱/۵۴	۷۹
۴	۵	۲۶۲۱۲۷/۹۵	۲۷۴۷۴۱/۷۹	۱۲۶۱۳/۸۳	۱۲۶
۵	۶	۲۰۰۵۹۵/۹۷	۲۱۵۷۱۴/۷۷	۱۵۱۱۸/۷۹	۱۵۲
۶	۷	۶۱۷۷۷/۳۰	۸۹۳۲۶/۰۸	۲۷۵۴۸/۷۷	۱۴۶
۷	۸	۵۷۱۰۷/۰۹	۷۵۶۲۴/۶۲	۱۸۵۱۷/۵۳	۴۱
۸	۱۰	۲۴۳۸۳/۱۲	۵۹۹۴۶/۶۵	۳۵۵۶۳/۵۲	۱۰
۹	۱۲	۴۰۸۵	۲۹۰۷۴/۴۷	۲۴۹۸۹/۴۷	۵
۱۰	۱۴	۰	۲۶۲۵۱/۳۱	۲۶۲۵۱/۳۱	۴

طبق اطلاعات جدول ۵ می‌توان مشاهده کرد که در ابتدا زمان حل کم بوده و رفته رفته با افزایش تعداد بلوک‌ها زمان حل افزایش می‌یابد. این روند افزایشی نیز پایدار نبوده و با افزایش تعداد بلوک‌ها روند کاهشی پیدا می‌کند. روند تغییر زمان حل با توجه به تعداد بلوک‌ها در شکل ۹ نشان داده شده است.

شکل ۹. حساسیت مدل پیشنهادی نسبت به تغییر تعداد بلوک ها

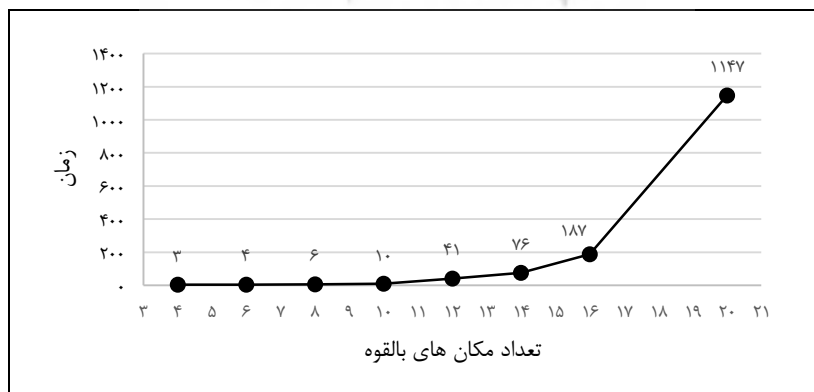
تغییر تعداد مکان های بالقوه: همانند قسمت قبل، تغییرات زمان حل در مقایسه با تغییر تعداد مکان های بالقوه در قالب جدول ۴ ارائه می شود.

جدول ۴. حساسیت مدل پیشنهادی در مقایسه با تغییر تعداد مکان های بالقوه

تعداد مکان های بالقوه	کمینه	بیشینه	تابع هدف	زمان
۴	۲۹۷۰۸۶/۴۱	۳۰۱۵۸۷/۹۵	۴۵۰۱/۵۴	۳
۶	۲۹۷۰۸۶/۴۱	۳۰۱۵۸۷/۹۵	۴۵۰۱/۵۴	۴
۸	۲۹۷۰۸۶/۴۱	۳۰۱۵۸۷/۹۵	۴۵۰۱/۵۴	۶
۱۰	۲۹۷۰۸۶/۴۱	۳۰۱۵۸۷/۹۵	۴۵۰۱/۵۴	۱۰
۱۲	۲۹۷۰۸۶/۴۱	۳۰۱۵۸۷/۹۵	۴۵۰۱/۵۴	۴۱
۱۴	۲۹۷۰۸۶/۴۱	۳۰۱۵۸۷/۹۵	۴۵۰۱/۵۴	۷۶
۱۶	۲۹۷۰۸۶/۴۱	۳۰۱۵۸۷/۹۵	۴۵۰۱/۵۴	۱۸۷
۲۰	۲۹۷۰۸۶/۴۱	۳۰۱۵۸۷/۹۵	۴۵۰۱/۵۴	۱۱۴۷

شایان ذکر است، تعداد بلوک ها در این مثال برابر با ۴ بوده و مکان های انتخابی نیز ثابت است.

مشاهده می شود با افزایش تعداد مکان های بالقوه، زمان حل مسئله به شدت تحت تأثیر قرار می گیرد. شکل ۱۰ این میزان حساسیت را به شکل مناسب تری نشان می دهد.

شکل ۱۰. حساسیت مدل پیشنهادی در مقایسه با تغییر تعداد مکان های بالقوه

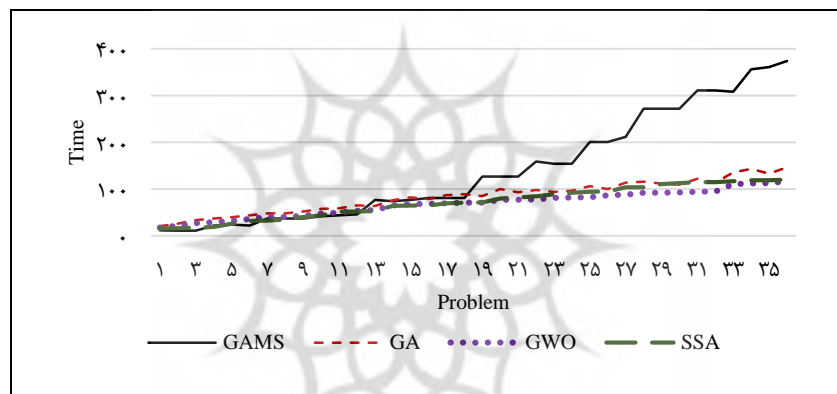
جدول ۵. مقایسه پاسخ‌های حاصل از حل سیمکس و الگوریتم‌های پیشنهادی

رتوس	بلوک‌ها	رتوس بالقوه	سیمکس			ژنتیک			گرگ خاکستری			ازدحام اسلپ		
			زمان (ثانیه)	تابع هدف	اختلاف	زمان (ثانیه)	تابع هدف	اختلاف	زمان (ثانیه)	تابع هدف	اختلاف	زمان (ثانیه)	تابع هدف	اختلاف
۵	۲	۱	۱۲	۴۶۴۸۸۶۵۴/۱۴	۵/۷۹	۲۱	۴۹۳۴۳۴۷۵/۹	۴/۸۴	۱۸	۴۸۸۵۴۹۲۶/۶۴	۴/۸۴	۱۶	۴۷۴۳۳۳۷۳/۸۲	۱/۹۹
		۲	۱۱	۹۷۹۸۳۲۹۶/۴۶	۷/۶۲	۲۶	۱۰۶۰۶۶۱۶۷/۹	۶/۲۴	۲۲	۱۰۴۵۰۸۹۸۴	۶/۲۴	۱۶	۱۰۲۰۷۸۹۹۸/۳	۴/۰۱
		۳	۱۱	۱۰۳۱۷۶۶۵۵/۸۲	۹/۵۰	۳۴	۱۱۴۰۰۸۹۸/۵	۷/۳۵	۲۷	۱۱۱۳۵۸۵۶/۶	۷/۳۵	۱۸	۱۰۷۴۷۹۱۲۲/۴	۴/۰۰
۵	۲	۱	۲۲	۷۲۰۷۶۷۱۹/۵۴	۸/۷۱	۳۷	۷۸۹۵۶۰۰۹/۹۶	۵/۹۵	۲۹	۷۶۴۹۱۷۵/۸۹	۵/۹۵	۱۹	۷۷۸۴۲۸۵/۱	۷/۴۱
		۲	۲۴	۹۶۹۴۴۸۳/۹۵	۸/۵۲	۴۰	۱۰۵۹۷۳۰۰۴/۲	۵/۸۱	۳۲	۱۰۲۹۲۳۲۸/۳	۵/۸۱	۲۶	۱۰۲۵۸۷۰۷۶/۲	۵/۵۰
		۳	۲۲	۱۲۳۴۰۰۳۹۰/۸۷	۷/۲۳	۴۴	۱۳۳۰۲۲۷۹/۱۸	۶/۱۳	۳۶	۱۳۱۴۵۸۴۳/۶۴	۶/۱۳	۳۲	۱۳۰۷۹۲۰۷۴/۳	۵/۶۵
۱۰	۴	۱	۳۷	۷۷۵۰۱۵۰/۱۰۵	۷/۸۴	۴۸	۸۴۰۹۱۲۴/۸۸	۶/۲۹	۴۰	۸۲۷۰۱۸۵/۱۷۷	۶/۲۹	۳۳	۸۲۲۶۰۰۹۳/۲۱	۵/۷۸
		۲	۳۷	۳۸۲۴۴۱۸۰/۷۶	۷/۶۹	۴۸	۴۱۴۳۱۱۴/۳۴	۵/۰۲	۴۰	۴۰۲۴۳۴۷۳/۵	۵/۰۲	۳۵	۴۰۲۴۰۵۲۷	۴/۹۶
		۳	۳۷	۴۸۱۸۲۱۸۹/۴۱	۷/۷۹	۵۲	۵۲۲۵۲۷۹۰/۸۵	۶/۳۱	۴۳	۵۱۴۲۴۸۵۰/۷۶	۶/۳۱	۴۰	۴۹۶۶۱۳۲/۶۲	۲/۹۸
۱۲	۴	۱	۴۲	۶۴۰۶۸۴۷۰/۸۱	۸/۷۰	۵۸	۷۰۱۷۵۳۷۴/۹۴	۵/۳۲	۴۸	۶۷۶۹۱۱۸/۸۷	۵/۳۲	۴۴	۶۸۷۴۵۴۶۹/۱۸	۶/۸۰
		۲	۴۴	۱۱۱۳۷۰۷۷۷/۵۲	۴/۸۳	۵۹	۱۱۷۰۱۷۹۴/۴	۲/۷۶	۵۰	۱۱۴۵۳۳۷۰/۷۶	۲/۷۶	۵۲	۱۱۵۸۴۷۸۸۲/۸	۳/۸۶
		۳	۴۶	۷۳۱۶۷۹۱۱/۷۱	۴/۷۷	۶۵	۷۶۸۳۲۲۰۷/۵۶	۲/۰۹	۵۴	۷۴۷۲۴۳۸۸/۳۳	۲/۰۹	۵۲	۷۵۳۹۲۲۱۶/۳۳	۲/۹۵

ارزیابی کارایی الگوریتم‌های پیشنهادی

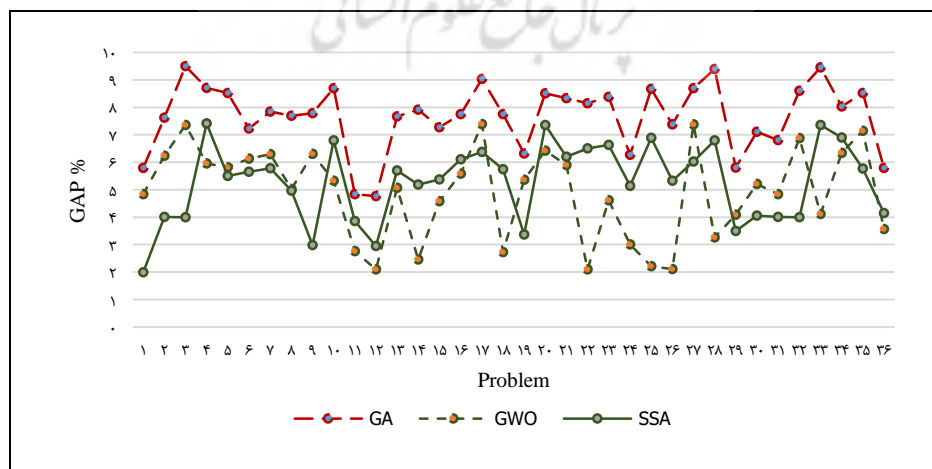
در این قسمت مثال‌های عددی برای ارزیابی کارایی الگوریتم‌ها جمع‌آوری شده‌اند. همه این مثال‌ها به صورت تصادفی تولید شده‌اند. همچنین برای آزمون هر مسئله، الگوریتم‌های پیشنهادی ده مرتبه تکرار شده و بهترین حل به دست آمده از این تکرارها با یکدیگر مقایسه شده‌اند. در جدول ۵، مثال‌هایی با ابعاد کوچک (۵۰ گره) طراحی شده است. به منظور بررسی دقیق‌تر رفتار مدل ارائه شده و الگوریتم‌های پیشنهادی، تعداد بلوک‌ها و نیز تعداد مناطق بالقوه تغییر کرده و پاسخ‌های مختلف با یکدیگر مقایسه می‌شوند.

همان‌طور که مشاهده می‌شود، پاسخ‌های حاصل از حل الگوریتم‌های پیشنهادی در مقایسه با مدل ارائه شده دارای کیفیت مناسبی هستند. به طوری که بیشترین گپ محاسباتی برابر با ۹/۵ درصد است. همچنین مطابق با شکل ۱۱ می‌توان مشاهده کرد که زمان مدل ارائه شده به صورت نمایی افزایش می‌یابد، اما افزایش زمان الگوریتم‌های پیشنهادی دارای ساختاری منطقی و افزایشی تدریجی است.

شکل ۱۱. نمودار مقایسه زمان حل نمونه‌های مختلف

در رابطه با نحوه عملکرد الگوریتم‌ها نیز می‌توان گفت الگوریتم‌های GWO و SSA در مقایسه با الگوریتم ژنتیک گپ محاسباتی کمتری دارند. این موضوع را می‌توان در شکل ۱۲ مشاهده کرد.

شکل ۱۲. نمودار مقایسه گپ بین پاسخ‌های حاصل از حل نمونه‌ها توسط الگوریتم‌ها با سیپلکس

در جدول ۶ تعدادی مثال در ابعاد متوسط ارائه شده است که مطابق آن می‌توان مشاهده کرد الگوریتم ژنتیک در مقایسه با الگوریتم‌های GWO و SSA، زمان محاسباتی بیشتری دارد. همچنین در تمامی نمونه‌ها، پاسخ‌های ارائه‌شده توسط الگوریتم‌های GWO و SSA دارای کیفیت بالاتری هستند.

جدول ۶. مقایسه پاسخ‌های حاصل حل از نمونه‌های مختلف به کمک الگوریتم‌های پیشنهادی در ابعاد متوسط

ردیف	پوشش	ردیف بالقوه	مثال	ژنتیک		گرگ خاکستری		ازدحام اسلپ	
				زمان (ثانیه)	تابع هدف	زمان (ثانیه)	تابع هدف	زمان (ثانیه)	تابع هدف
۵۰۰	۲	۱۰	۱	۸۷۹	۱۰۴۱۴۳۱/۳۸	۷۳۱	۱۰۲۹۴۸۹/۳۰	۸۰۷	۹۸۷۰۵۳/۹۵
			۲	۹۰۸	۱۱۱۶۱۴۲/۶۲	۷۹۰	۱۱۰۲۰۳۶/۵۵	۸۰۹	۱۰۸۶۵۵۲/۷۱
			۳	۱۰۱۵	۸۵۸۳۵۰/۵۳	۸۲۰	۸۴۰۱۵۰/۸۵	۸۰۹	۸۴۵۱۶۵/۹۴
		۱۵	۱	۱۰۶۵	۱۳۰۶۵۸۹/۴۲	۸۹۳	۱۲۹۲۸۸۴/۸۴	۹۱۳	۱۲۸۵۴۸۹/۰۵
			۲	۱۰۶۹	۱۳۱۳۸۷۳/۸۲	۹۶۳	۱۲۴۳۶۹۷/۸۰	۹۱۵	۱۲۸۰۸۲۸/۴۵
			۳	۱۱۶۳	۱۵۳۸۰۷۶/۴۵	۹۸۸	۱۵۱۰۷۸۶/۴۱	۹۹۳	۱۵۲۱۶۴۲/۷۱
	۴	۱۰	۱	۱۱۶۶	۹۹۸۷۸۸/۸۹	۱۰۰۴	۹۷۶۷۱۵/۱۳	۱۰۶۶	۹۶۸۲۱۲/۹۱
			۲	۱۱۹۰	۱۲۰۲۳۳۸/۲۲	۱۰۱۶	۱۱۷۴۶۱۷/۲۵	۱۰۶۷	۱۱۶۳۸۲۹/۸۴
			۳	۱۲۲۰	۸۳۷۲۱۱/۰۲	۱۰۲۶	۸۱۹۲۶۹/۰۲	۱۱۲۰	۸۱۵۰۳۲/۲۴
		۱۲	۱	۱۲۴۸	۱۵۰۵۸۹۹/۵۲	۱۰۳۱	۱۴۶۳۳۱۷/۰۰	۱۱۴۰	۱۴۰۹۳۹۶/۷۴
			۲	۱۲۵۱	۱۴۱۲۸۳۴/۱۶	۱۰۳۶	۱۳۸۰۳۹۴/۸۸	۱۱۹۰	۱۳۲۶۹۵۰/۲۵
			۳	۱۳۳۵	۱۲۷۵۳۸۹/۲۴	۱۰۷۸	۱۲۲۹۴۷۲/۴۸	۱۲۲۷	۱۲۴۹۷۶۸/۹۸
۸	۱۵	۱	۱۴۷۰	۱۳۵۳۶۶۱/۹۶	۱۱۳۷	۱۳۳۱۶۸۹/۰۹	۱۲۶۹	۱۲۷۸۲۴۲/۹۶	
		۲	۱۵۸۲	۱۴۵۲۰۹۱/۲۳	۱۱۷۰	۱۳۸۲۶۲۴/۶۹	۱۳۴۶	۱۴۱۸۷۵۰/۵۹	
		۳	۱۶۷۹	۱۴۹۳۴۰۸/۴	۱۳۹۶	۱۴۷۶۴۲۹/۸۰	۱۳۶۸	۱۴۵۶۲۹۴/۷۶	

در رابطه با کیفیت پاسخ‌ها نیز می‌توان گفت، اختلاف پاسخ‌های ارائه‌شده توسط الگوریتم GA با دو الگوریتم GWO و SSA قابل مشاهده است، به طوری که کمترین گپ محاسباتی الگوریتم ژنتیک با دو الگوریتم دیگر ۱/۰۹ درصد و بیشترین گپ محاسباتی ۶/۴۰ درصد است. در حقیقت الگوریتم‌های GWO و SSA در مقایسه با الگوریتم GA، عملکرد بهتری دارند. اما هم از نظر زمان حل و هم از نظر کیفیت پاسخ‌ها، الگوریتم‌های GWO و SSA بسیار شبیه به هم هستند و نمی‌توان به طور مطلق درباره برتری یکی از آنها نظری داد.

بحث

در این تحقیق مسئله بلوک‌بندی مناطق جمعیتی با توجه به مکان‌یابی تسهیلاتی برای مدیریت امور مربوط به مناطق تحت پوشش هر بلوک بررسی شده است. مدل ارائه‌شده در این تحقیق را می‌توان به عنوان یک مدل پایه برای این بحث

در نظر گرفت، زیرا مسئله بلوک‌بندی و مکان‌یابی به ساده‌ترین شکل خود ارائه شده است. تابع هدف این مدل به کمینه‌سازی اختلاف بیشینه و کمینه مجموع مقدار فاصله - جمعیت در بلوک‌ها می‌پردازد. شاید به نظر برسد که این مسئله دقیقاً هم‌ارز با مسئله مکان‌یابی - تخصیص است. در حالی که در مسئله مکان‌یابی - تخصیص اگر هر منطقه به مرکز موجود تخصیص نیابد، نمی‌توان هیچ تضمینی برای پیوستگی و عدم وجود تخصیص نامتعارف برای آن در نظر گرفت. حال اگر هر نقطه جمعیتی به نزدیک‌ترین مرکز موجود تخصیص یابد، آن گاه مقدار به‌دست‌آمده با مقدار بهینه برای بلوک‌بندی - مکان‌یابی فاصله خواهد داشت، زیرا ممکن است مقدار متعادل‌کننده تابع هدف برای یک بلوک با مرکزیت مشخص، در نقطه‌ای غیر از نزدیک‌ترین نقطه به آن قرار داشته باشد. بنابراین علی‌رغم وجود تفاوت عمده در نتایج و ساختار مسائل مکان‌یابی - تخصیص و بلوک‌بندی - مکان‌یابی، وجه تمایز آنها در مدل، فقط در وجود محدودیت ارائه شده است. این مدل می‌تواند برای بسیاری از مسائل که به وجود مرزبندی‌های مشخص نیاز دارند، استفاده شود. برای مثال می‌توان به مسئله گشت‌زنی پلیس اشاره کرد. در این مسائل، برای هر گروه گشت‌زنی با توجه به محل قرارگیری مرکز پلیس آن ناحیه، بلوکی مشخص می‌شود. البته برای این مسئله خاص می‌توان به طراحی مسئله بلوک‌بندی - مکان‌یابی - مسیریابی کمان پرداخت. بنابراین نتیجه گرفته می‌شود استفاده از این مدل، می‌تواند طیف وسیعی از مسائل را پوشش دهد. از نظر دسته‌بندی مسائل نیز می‌توان بلوک‌بندی - مکان‌یابی را زیرمجموعه‌ای از مکان‌یابی - تخصیص در نظر گرفت. به بیان دیگر، مسئله بلوک‌بندی - مکان‌یابی حالات خاصی از مسئله مکان‌یابی - تخصیص را پوشش می‌دهد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در این پژوهش مسئله بلوک‌بندی مناطق متقاضی در سیستم توزیع کالا و تخصیص هم‌زمان آنها به مراکز تأمین به عنوان نقاط مرکزی بلوک‌ها تحت عنوان یک مسئله برنامه‌ریزی ریاضی بررسی شده است. تابع هدف مسئله به متعادل‌سازی بارکاری موجود در هر پهنه می‌پردازد که در نهایت باعث ایجاد تعادل در ساختار اجرای خدمات خواهد شد. این متعادل‌سازی از طریق تفاضل مقدار بیشینه و کمینه مشتریان تخصیص‌یافته به مراکز مختلف حاصل می‌شود. محدودیت‌های اصلی مسئله شامل ایجاد پیوستگی در ساختار پهنه‌ها و تخصیص مناسب مناطق به هر پهنه و متناسب با آن تعیین مراکز پهنه‌ها است. با توجه به اینکه مسئله مکان‌یابی و بلوک‌بندی از رده مسائل ناچندجمله‌ای سخت است، برای حل آن در ابعاد بزرگ از الگوریتم‌های فراابتکاری گرگ خاکستری و ازدحام سالپ استفاده شده است. نوآوری برجسته این تحقیق شامل توسعه یک روش تولید پاسخ مبتنی بر گراف است که از مفهوم کمینه درخت پوشا بهره می‌برد. در این نمایش پاسخ، نیازی به استفاده از ساختارهای اصلاح‌کننده نبوده و پاسخ‌های تولیدشده به‌طور مستقیم دارای ساختاری موجه خواهند بود. به‌منظور ارزیابی کارایی مدل ارائه‌شده در ابتدا به‌عنوان نخستین مثال، ناحیه‌ای با هشت نقطه جمعیتی در نظر گرفته شده است که مدیران قصد دارند به‌منظور ارتقای سطح مدیریتی سیستم توزیع موجود، دو منطقه را به‌عنوان مراکز مدیریتی انتخاب کرده و با توجه به معیار متعادل‌سازی بارکاری، سایر مناطق را به این مراکز تخصیص دهند. پس از حل مدل به کمک حل‌کننده Cplex، می‌توان مشاهده کرد که با افزایش تعداد بلوک‌ها زمان حل مسئله به‌صورت مشهودی افزایش می‌یابد. این روند افزایشی نیز پایدار نبوده و با افزایش تعداد بلوک‌ها روند کاهشی

پیدا می‌کند. همچنین می‌توان مشاهده کرد که با افزایش تعداد مکان‌های بالقوه، زمان حل مسئله به شدت تحت تأثیر قرار می‌گیرد. در بخش ارزیابی کارایی الگوریتم‌های پیشنهادی نیز می‌توان مشاهده کرد که پاسخ‌های حاصل از حل الگوریتم‌های پیشنهادی در مقایسه با مدل ارائه شده دارای کیفیت مناسبی هستند. به طوری که بیشترین گپ محاسباتی برابر با ۹/۵ درصد است. در رابطه با نحوه عملکرد الگوریتم‌ها نیز می‌توان گفت الگوریتم‌های GWO و SSA در مقایسه با الگوریتم ژنتیک گپ محاسباتی کمتری دارند. در یک جمع‌بندی می‌توان گفت الگوریتم‌های GWO و SSA در مقایسه با الگوریتم GA، عملکرد بهتری دارند. اما هم از نظر زمان حل و هم از نظر کیفیت پاسخ‌ها، الگوریتم‌های GWO و SSA بسیار شبیه به هم هستند و نمی‌توان به طور مطلق در رابطه با برتری یکی از آنها نظری ارائه داد. با توجه به اینکه توسعه نتایج تحقیق می‌تواند به عنوان ابزار مدیریتی مناسب در اختیار مدیران بخش‌های مختلف زنجیره تأمین قرار گیرد، به منظور گسترش مسئله برخی پیشنهادها در ادامه ارائه می‌شود.

۱. در نظر گرفتن معیار ایجاد تعادل در بارکاری پهنه‌ها بر اساس جریان کالاهای مورد استفاده توسط متقاضیان تخصیص یافته به هر بلوک.
۲. استفاده از توابع هدف چندگانه مانند کمینه‌سازی تعداد ارتباطات بین بلوک‌ها به منظور تأمین کالاهای مورد نیاز خود.
۳. در نظر گرفتن بلوک‌بندی بر اساس نوع کالا، بدین صورت که کالاهای اساسی از کالاهای غیرضروری جدا شده و برای هر دسته محصولات بلوک‌بندی در رده‌های مختلف انجام پذیرد.
۴. با توجه به اینکه تخمین نیاز واقعی هر مشتری در شرایط دنیای واقعی کاری تقریباً دشوار است، بنابراین همواره سطح عدم قطعیت مشخصی در داده‌های این بخش موجود است. و می‌توان به منظور حل این مشکل از ساختارهای مبتنی بر عدم قطعیت مانند برنامه‌ریزی استوار بهره برد.

منابع

- رضوی، مریم؛ سوخکیان، محمدعلی؛ زیارتی، کورش (۱۳۹۰). ارزیابی الگوریتم فراابتکاری مبتنی بر سیستم کلونی مورچگان برای مسئله مکان‌یابی مسیریابی با چندین انبار و فرض تخصیص چندین مسیر به هر وسیله نقلیه. نشریه مدیریت صنعتی، ۳(۶)، ۱۷-۳۸.
- شاهین، مهدی؛ جبل عاملی، محمد سعید؛ جبارزاده، آرمین (۱۳۹۵). مکان‌یابی هاب سلسله مراتبی چند روش حمل و نقلی و چند کالایی در فضای غیرقطعی. نشریه مدیریت صنعتی، ۸(۴)، ۶۲۵-۶۵۸.
- مهرگان، محمدرضا؛ جعفرنژاد، احمد؛ محمدی، میلاد (۱۳۹۷). ارائه مدل چندهدفه برای حمل و نقل زمینی مواد خطرناک در شبکه هاب (مطالعه موردی: شرکت ملی پخش فراورده‌های نفتی). نشریه مدیریت صنعتی، ۱۰(۲)، ۲۰۱-۲۲۰.
- وکیلی، پریراد؛ حسینی مطلق، سیدمهدی؛ غلامیان، محمدرضا؛ جوکار، عباس (۱۳۹۶). ارائه مدل ریاضی مسیریابی - موجودی چندمحصوله برای اقلام دارویی در زنجیره تأمین سرد و روش حل ابتکاری مبتنی بر جست‌وجوی همسایگی انطباقی. نشریه مدیریت صنعتی، ۹(۲)، ۳۸۳-۴۰۷.

References

- Baños, R., Gil, C., Paechter, B., & Ortega, J. (2007). A hybrid meta-heuristic for multi-objective optimization: MOSATS. *Journal of Mathematical Modelling and Algorithms*, 6(2), 213-230.
- Baqir, R. (2002). Districting and government overspending. *Journal of political Economy*, 110(6), 1318-1354.
- Benzarti, E., Sahin, E., & Dallery, Y. (2013). Operations management applied to home care services: Analysis of the districting problem. *Decision Support Systems*, 55(2), 587-598 .
- Boonjing, V., Chanvarasuth, P. & Lertwongsatien, C. (2015). An Impact of Supply Chain Management Components on Firm Performance. *Paper presented at the Proceedings of the 6th International Conference on Engineering, Project and Production Management*.
- Bozkaya, B., Erkut, E., & Laporte, G. (2003). A tabu search heuristic and adaptive memory procedure for political districting. *European journal of operational research*, 144(1), 12-26.
- Brooks, S. P., & Morgan, B. J. (1995). Optimization using simulated annealing. *The Statistician*, 44(2), 241-257 .
- Butsch, A., Kalcsics, J., & Laporte, G. (2014). Districting for arc routing. *INFORMS Journal on Computing*, 26(4), 809-824.
- Camacho-Collados, M., Liberatore, F., & Angulo, J. (2015). A multi-criteria police districting problem for the efficient and effective design of patrol sector. *European journal of operational research*, 246(2), 674-684.
- Carbonara, N., Giannoccaro, I., & Pontrandolfo, P. (2002). Supply chains within industrial districts: A theoretical framework. *International Journal of Production Economics*, 76(2), 159-176.
- Chen, X., & Yum, T.-S. P. (2010). Patrol districting and routing with security level functions. Paper presented at the Systems Man and Cybernetics (SMC), 2010 *IEEE International Conference on*.
- Christopher, M. (2016). *Logistics & supply chain management*. Pearson UK.
- Camacho-Collados, M., Liberatore, F., & Angulo, J. M. (2015). A multi-criteria police districting problem for the efficient and effective design of patrol sector. *European journal of operational research*, 246(2), 674-684.
- Datta, D., Figueira, J., Gourtani, A., & Morton, A. (2013). Optimal administrative geographies: an algorithmic approach. *Socio-Economic Planning Sciences*, 47(3), 247-257.
- Datta, D., & Figueira, J. R. (2011). Graph partitioning by multi-objective real-valued metaheuristics: A comparative study. *Applied soft computing*, 11(5), 3976-3987.
- De Assis, L. S., Franca, P. M., & Usberti, F. L. (2014). A redistricting problem applied to meter reading in power distribution networks. *Computers & Operations Research*, 41, 65-75.
- Farahani, R. Z., Fallah, S., Ruiz, R., Hosseini, S., & Asgari, N. (2018). OR models in urban service facility location: a critical review of applications and future developments. *European journal of operational research*, 276(1), 1-27.

- Farughi, H., & Arkat, J. (2018). Healthcare Districting Optimization Using Gray Wolf Optimizer and Ant Lion Optimizer Algorithms (case study: South Khorasan Healthcare System in Iran). *Journal of Optimization in Industrial Engineering*, 12(1), 119-131.
- Flynn, B., Pagell, M., & Fugate, B. (2018). Survey Research Design in Supply Chain Management: The Need for Evolution in Our Expectations. *Journal of Supply Chain Management*, 54(1), 1-15.
- Fragoso, R., Rego, C., & Bushenkov, V. (2016). Clustering of territorial areas: A multi-criteria districting problem. *Journal of Quantitative Economics*, 14(2), 179-198.
- García-Ayala, G., González-Velarde, J. L., Ríos-Mercado, R. Z., & Fernández, E. (2016). A novel model for arc territory design: promoting Eulerian districts. *International Transactions in Operational Research*, 23(3), 433-458.
- Garfinkel, R.S., & Nemhauser, G.L. (1970). Optimal political districting by implicit enumeration techniques. *Management Science*, 16(8), B-495-B-508.
- Ghiggi, C., Puliafito, P., & Zoppoli, R. (1975). A combinatorial method for health-care districting. *Paper presented at the IFIP Technical Conference on Optimization Techniques*, PP. 116-130.
- Graham, R. L., & Hell, P. (1985). On the history of the minimum spanning tree problem. *Annals of the History of Computing*, 7(1), 43-57.
- Hugos, M. H. (2018). *Essentials of supply chain management*. John Wiley & Sons.
- Jiang, S., Chin, K.-S., Wang, L., Qu, G., & Tsui, K. L. (2017). Modified genetic algorithm-based feature selection combined with pre-trained deep neural network for demand forecasting in outpatient department. *Expert systems with applications*, 82, 216-230.
- Kalcsics, J. (2015). *Districting problems Location science*. Springer. (pp. 595-622).
- Kim, K., Dean, D. J., Kim, H., & Chun, Y. (2016). Spatial optimization for regionalization problems with spatial interaction: a heuristic approach. *International Journal of Geographical Information Science*, 30(3), 451-473.
- King, D. M., Jacobson, S. H., & Sewell, E. C. (2018). The geo-graph in practice: creating United States Congressional Districts from census blocks. *Computational Optimization and Applications*, 69(1), 25-49.
- Kong, Y., Zhu, Y., & Wang, Y. (2018). A center-based modeling approach to solve the districting problem. *International Journal of Geographical Information Science*, 1-17. Published online: 21 May 2018.
- Konur, D., & Geunes, J. (2016). Integrated districting, fleet composition, and inventory planning for a multi-retailer distribution system. *Annals of Operations Research*, 1-33.
- Lambert, D. M., & Cooper, M. C. (2000). Issues in supply chain management. *Industrial marketing management*, 29(1), 65-83.
- Lei, H., Wang, R., & Laporte, G. (2016). Solving a multi-objective dynamic stochastic districting and routing problem with a co-evolutionary algorithm. *Computers & Operations Research*, 67, 12-24.

- Li, W., Church, R. L., & Goodchild, M. F. (2014). An extendable heuristic framework to solve the p-compact-regions problem for urban economic modeling. *Computers, Environment and Urban Systems*, 43, 1-13.
- Liberatore, F., & Camacho-Collados, M. (2016). A comparison of local search methods for the multicriteria police districting problem on graph. *Mathematical Problems in Engineering*, 2016(3), 1-13.
- Lin, H.-Y., & Kao, J.-J. (2008). Subregion districting analysis for municipal solid waste collection privatization. *Journal of the Air & Waste Management Association*, 58(1), 104-111.
- Lin, M., Chin, K.-S., Fu, C., & Tsui, K.-L. (2017). An effective greedy method for the Meals-On-Wheels service districting problem. *Computers & Industrial Engineering*, 106, 1-19.
- Mehregan, M., Jafarnejad, A., Mohammadi, M. (2018). Proposing a Multi-objective Model for Ground Transportation of Hazardous Materials in the Hub Network (Case Study: National Iranian Oil Products Distribution Company). *Industrial Management Journal*, 10(2), 201-220. (in Persian)
- Minciardi, R., Puliafito, P., & Zoppoli, R. (1981). A districting procedure for social organizations. *European journal of operational research*, 8(1), 47-57.
- Mirjalili, S., Gandomi, A. H., Mirjalili, S. Z., Saremi, S., Faris, H., & Mirjalili, S. M. (2017). Salp Swarm Algorithm: A bio-inspired optimizer for engineering design problems. *Advances in Engineering Software*, 114, 163-191.
- Mirjalili, S., Mirjalili, S. M & ,Lewis, A. (2014). Grey wolf optimizer. *Advances in Engineering Software*, 69, 46-61.
- Pezzella, F., Bonanno, R., & Nicoletti, B. (1981). A system approach to the optimal health-care districting. *European journal of operational research*, 8(2), 139-146.
- Ptak, C. A., & Schragenheim, E. (2016). *ERP: tools, techniques, and applications for integrating the supply chain*. Crc Press.
- Razavi, M., Soukhakian, M. A. & Ziarati, K. (2011). A Meta Heuristic Algorithms Based on Ant Colony System For Solving Multi Depots Location-routing Problem with Multiple Using of Vehicle. *Industrial Management*, 3(6), 17-38. (in Persian)
- Ríos-Mercado, R. Z., & López-Pérez, J. F. (2013). Commercial territory design planning with realignment and disjoint assignment requirements. *Omega*, 41(3), 525-535.
- Shahin, M., Jabalameli, M. S., Jabbarzadeh, A. (2017). Multi-modal and multiproduct hierarchical hub location under uncertainty. *Industrial Management*, 8(4), 625-658. (in Persian)
- Shirabe, T. (2009). Districting modeling with exact contiguity constraints. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 36(6), 1053-1066.
- Shirabe, T. (2012). Prescriptive modeling with map algebra for multi-zone allocation with size constraints. *Computers, Environment and Urban Systems*, 36(5), 456-469.
- Steiner, M. T. A., Datta, D., Neto, P. J. S., Scarpin, C. T., & Figueira, J. R. (2015). Multi-objective optimization in partitioning the healthcare system of Parana State in Brazil. *Omega*, 52, 53-64.

- Tan, K. C. (2001). A framework of supply chain management literature. *European Journal of Purchasing & Supply Management*, 7(1), 39-48 .
- Tran, T.-C., Dinh, T. B., & Gascon, V. (2017). Meta-heuristics to Solve a Districting Problem of a Public Medical Clinic. Paper presented at the Proceedings of the Eighth. *International Symposium on Information and Communication Technology*.
- Vakili, P., Hosseini-Motlagh, S.M., Gholamian, M.R, Jokar, A. (2017). A developed model and heuristic algorithm for inventory routing problem in a cold chain with pharmaceutical products. *Industrial Management*, 9(2), 383-407. (in Persian)
- Wang, G., Gunasekaran, A., Ngai, E. W., & Papadopoulos, T. (2016). Big data analytics in logistics and supply chain management: Certain investigations for research and applications. *International Journal of Production Economics*, 176, 98-110.
- Wang, T., Wu, Z., & Mao, J. (2007). A new method for multi-objective tdma scheduling in wireless sensor networks using pareto-based pso and fuzzy comprehensive judgement. *High Performance Computing and Communications* (pp. 144-155): Springer.
- Wisner, J. D., Tan, K.-C., & Leong, G. K. (2014). *Principles of supply chain management: A balanced approach*. Cengage Learning.
- Zhao, J., Wang, D., & Peng, Q. (2018). Optimizing the Train Dispatcher Desk Districting Problem in High-Speed Railway Network. *Transportation Research Board 97th Annual Meeting*, 2018-1-7 to 2018-1-11.

